

3643

Tu nakleić adres

Członkowie P. T. K.
otrzymują miesięcznik
b e z p ł a t n i e.

WIADOMOŚCI KRAJOZNAWCZE I TURYSTYCZNE

MIESIĘCZNIK INFORMACYJNY

POLSKIEGO TOWARZYSTWA TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZEGO

REDAKCJA I ADMINISTRACJA W WARSZAWIE, UL. NOWY ŚWIAT 19 m. 3, II p. TELEFON 642-50

Rok VI.

Warszawa, maj 1935

Nr 5 (52)

Sprawozdanie z działalności

Polskiego Tow. Turystyczno-Krajoznawczego za r. 1934

(od 3.VI 1934 — 11.V 1935).

Skład Zarządu Głównego i podział czynności. W związku z uchwaleniem nowego statutu, P. T. K. przez Nadzwyczajny Zjazd Delegatów w dniu 3 czerwca 1934, przeprowadzone zostały wybory całego Zarządu Głównego. Na okres najbliższego trzylecia wybrany został jednomyślnie na Prezesa P. T. K.: P. Marszałek Senatu Władysław Raczkiewicz.

Wybrany Zarząd Główny na posiedzeniu w dniu 3 czerwca czynności swoje podzielił w sposób następujący:

Prezydium: I. Viceprezes: P. Aleksander Patkowski (sprawy organizacyjne Towarzystwa), II. Viceprezes: P. Gen. Stanisław Kwaśniewski (sprawy turystyczne P. T. K.), III. Viceprezes: P. Dyr. Wiktor Ambroziewicz (sprawy krajoznawcze P. T. K.). P.P.: Józef Kolodziejczyk i Stanisław Lenartowicz I. i 2. sekretarze Zarz. Gł., P. Stanisław Gruszczyński, skarbnik Zarz. Gł., P. Stanisław Gabryszewski, zast. czł. Zarz. Gł. — zastępca skarbnika.

W ciągu roku spowodu złego stanu zdrowia z mandatu czł. Zarządu Głównego zrezygnował P. Gen. Stanisław Kwaśniewski, wobec czego do Prezydium wszedł przewodniczący Komisji Turystycznej, P. Nacz. Józef Błoński.

Nadto w posiedzeniach Prezydium brali udział przewodniczący Komisji Zarządu Głównego.

Komisje Zarządu Głównego. Zgodnie z § 73. statutu, Zarząd Główny powołał następujące Komisje: A. do spraw turystycznych: Komisję Turystyczną pod przewodnictwem początkowo II Viceprezesa: Gen. Stanisława Kwaśniewskiego, następnie

Nacz. Józefa Błońskiego. Komisja objęła całokształt spraw turystycznych.

B. do spraw krajoznawczych: 1. Komisję Muzealną pod przewodnictwem prof. dra Włodzimierza Antoniewicza. Komisja powołała na dyr. Muzeów P.T.K. mgra Wiktora Bera; 2. Komisję do spraw ochrony i propagandy swojszczyzny pod przewodnictwem gen. konserw. P. Jerzego Remera; 3. Komisję Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej pod przewodnictwem prof. dra Leopolda Węgrzynowicza. Komisja siedzibę swą miała w Krakowie (Kr., Oleandry 4) i wydawała miesięcznik »Orli Lot« pod red. prof. L. Węgrzynowicza; 4. Komisję Wydawniczą pod przewodnictwem prof. dra Juliana Krzyżanowskiego, której podlegały sprawy wydawnicze redakcyj: »Ziemi« oraz »Słownika Geograficznego Państwa Polskiego«. Redaktorem »Ziemi« był P. Aleksander Patkowski, zastępcą i sekretarzem redakcji P. Janusz Miketta, redaktorem naczelnym »Słownika Geogr. Pań. Polsk.« prof. dr Stanisław Arnold. Delegatami do Komitetu Redakcyjnego »Słownika Geogr. Pań. Polsk.«, po rezygnacji P.P.: dr Reginy Danysz-Fleszarowej i Michała Siwaka, weszli: P.P. prof. dr Julian Krzyżanowski i dr Henryk Świdziński, do Rady Redakcyjnej P.P.: prof. dr Włodzimierz Antoniewicz, dr Reginy Danysz-Fleszarowa i Michał Siwak. Po uchwalonych przez Radę i Komitet Redakcyjny zmianach regulaminowych w dn. 31.III.35. do Komitetu Redakcyjnego »Słown. Geogr.« wszedł trzeci delegat P. T. K. z urzędu: I. Viceprezes P. Aleksander Patkowski; 5. w dn.

14.IV.35. Zarząd Główny powołał Komisję badań muzyki i pieśni ludowej pod przewodnictwem p. prof. dr Cezarji Baudouin de Courtenay-Jedrzejewiczowej.

Członkowie Zarządu Głównego i zastępcy: poza wymienionymi członkami Prezydium i przewodniczącymi Komisji wchodzili do Zarządu Głównego, jako członkowie bez przydziału do stałych funkcji specjalnych P.P.: dr Regina Danysz-Fleszarowa, Wacław Gordziałkowski (Łuck), Jan Kilar (Poznań), dr Stanisław Lorentz (Wilno), dr Mieczysław Orłowicz, Stanisław Osiecki, inż. Mieczysław Radwan (Ostrowiec), arch. Jan Witkiewicz; jako zastępcy: P.P. Kazimierz Staszewski, starosta Julian Suski (Gniezno), dr Henryk Świdziński, dr Franciszek Uhorczak (Lwów).

W skład Zarządu Głównego zgodnie z § 51. statutu wchodzili prezesi Okręgów: Kieleckiego: P. Edmund Masalski, Pomorskiego: P. Kazimierz Kulwiec, Poznańskiego: P. St. Moskalewski, Wołyńskiego: P. W. Gordziałkowski, ostatnio w związku z utworzeniem Okręgu Białostockiego: P. Jan Frankowski.

Biuletyn miesięczny P. T. K.: »Wiadomości Krajoznawcze i Turystyczne« w r. 1934 redagował P. Al. Patkowski, w r. 1935 P. St. Gabryszewski.

Dyrektorem biura P. T. K.: był P. inż. Ludwik Morawski.

Posiedzenia. W okresie sprawozdawczym odbyło się 8 posiedzeń Zarządu Gł. i 5 Prezydium Zarz. Gł., ponadto w dn. 27.I.35. zorganizowana została w Warszawie konferencja, poświęcona sprawom organizacyjno-propagandowym P. T. K.

Sprawy ogólnie-organizacyjne. Uchwalony w dn. 3.VI.34. na Nadzwyczajnym Zjeździe Delegatów nowy statut P. T. K. został zalegalizowany przez Komisariat Rządu m. st. Warszawy w dn. 7.II.35. za Nr. 589, wydrukowany i rozesłany do wszystkich Oddziałów.

W związku z powyższem opracowane zostały projekty regulaminów: Zarządu Głównego, Okręgów (przez Prezydja Okręgów: Pomorskiego i Poznańskiego), Oddziałów (Zarząd Oddziału Ostrowieckiego), następnie wszystkie po przedyskutowaniu przekazane specjalnej Komisji Regulaminowej w osobach pp.: nacz. J. Błońskiego, dra M. Orłowicza i Al. Patkowskiego. Na referenta spraw regulaminowych wybrano dra M. Orłowicza, który przygotował odpowiednie projekty.

Komisja Porozumiewawcza P. T. K. i Polsk. Tow. Tatr. oraz sprawa wydawnictwa »Turysta w Polsce«. W związku z uchwałą Zjazdu Delegatów P. T. K. z dn. 29.IV.34., Walny Zjazd Delegatów Pol. Tow. Tatr. w dn. 6.V.34. powziął uchwałę analogiczną z pewnymi modyfikacjami: »dążąc do ściślejszego zespolenia ruchu turystycznego i krajoznawczego w Polsce, Walny Zjazd Delegatów Pol. Tow. Tatr. uważa za pożądane zbadanie możliwości połączenia Pol. Tow. Tatr. z Pol. Tow. Krajoznawczem. W tym celu Walny Zjazd Delegatów poleca Zarządowi Głównemu P. T. T. wyłonienie Komisji, która łącznie z odpowiednią Komisją Polsk. Tow. Kraj. przeprowadzi niezbędne prace i przygotowuje potrzebne wnioski na

Zarząd Główny P. T. T. Równocześnie Walny Zjazd Delegatów P. Tow. Tatr. upoważnia już obecnie Komisję do zastępowania obu Towarzystw w sprawach wspólnych o charakterze ogólnym».

Do Komisji Zarząd Główny P. T. K. delegował trzech viceprezesów Zarządu Głównego oraz P.P.: Wł. Gruszczyńskiego i St. Lenartowicza w charakterze zastępców Zarząd Gł. Pol. Tow. Tatr. delegował P.P.: Prezesa P. T. T., St. Osieckiego, viceprezesów: prof. Wł. Goetla i Tadeusza Malickiego. Jednocześnie Zarząd Główny Pol. Tow. Tatr. na posiedzeniu w dn. 3.VI.35. (w zgodnym porozumieniu Prezydjiów Pol. Tow. Kraj. i Pol. Tow. Tatr.) jednomyślnie upoważnił swych delegatów do powołania wraz z delegatami P. Tow. Krajozn. P. Marszałka Władysława Raczkiewicza na przewodniczącego Komisji.

Komisja, ulegalizowana powyższymi uchwałami, faktycznie rozpoczęła swoją działalność wcześniej i w dn. 30.V.35. przedstawiła się w tym charakterze P. Ministrowi Komunikacji i w związku z odbytą audyencją tegoż samego dnia złożyła następujący memoriał w sprawie znížek turystycznych:

Do

Pana Ministra Komunikacji.

Powołując się na audyencję dzisiejszą u Pana Ministra, Komisja Porozumiewawcza Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego i Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego zwraca się do Pana Ministra z następującą uprzejmą prośbą:

ruch turystyczny wśród członków wymienionych towarzystw, reprezentujących ogółem ponad 30.000 zorganizowanych turystów w Polsce, doznał silnego zahamowania na skutek skasowania znížek kolejowych, z których zorganizowani turyści korzystali w ciągu ostatnich trzech lat. Fakt ten stwierdzają wszystkie oddziały naszych towarzystw, rozrzucone po całej Polsce. Pozwalamy sobie przeto zwrócić się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o życzliwe rozpatrzenie i uwzględnienie następujących propozycji, które — choć w pewnej mierze — mogą się przyczynić do wzmocnienia ruchu turystycznego:

1. Przy wycieczkach zbiorowych prosimy o zmniejszenie minimalnej liczby uczestników grupy z 10 na 5 osób, oraz o zniesienie relacji w ten sposób, że ze znížek korzystałyby te wycieczki we wszystkich kierunkach bez ograniczenia. Nadto prosimy o zwolnienie uczestników tych wycieczek od konieczności stemplowania swych legitymacji członkowskich (towarzystw turystycznych) w D. O. K. P.

2. Prosimy o przyznanie członkom naszych Towarzystw prawa korzystania z biletów 1000 klm. i 2500 klm. w relacjach, mających znaczenie pod względem turystycznym na przeciąg całego roku, ważnych na pociągi zarówno osobowe, jak i pociągi ekspresowe i również bez obowiązku stemplowania legitymacji członkowskich w D. O. K. P., analogicznie, jak to ma obecnie miejsce w stosunku do członków Polskiego Związku Narciarskiego.

Jednocześnie śpieszymy zapewnić Pana Ministra, że dołożymy starań, aby najskrupulatniej dopełnić wszelkich warunków Ministerstwa Komunikacji, mających na celu zapobieganie ewentualnym nadużyciom przywilejów turystycznych.

Za Komisję Porozumiewawczą Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego i Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego: Przewodniczący Komisji:

(—) *Władysław Raczkiewicz*

(—) *dr Wal. Goetel*, V-Prezes Pol. Towarzystwa Tatrzańskiego; (—) *Al. Patkowski*, V-Prezes Pol. Tow. Krajoznawczego.

W wyniku powyższego przyznało Ministerstwo Komunikacji pismem z dn. 31. lipca 1934 (Nr. HC. VI. 447) prawo korzystania z ulgowych biletów turystycznych 1000 i 2500 klm. z ważnością od 1 sierpnia do 31 października 1934 roku: Pol. Tow. Tatr., Pol. Tow. Krajozn. i Pol. Zw. Narciarskiemu.

Komisja Porozumiewawcza P. T. K. i P. T. T. na posiedzeniu w dn. 25.X.34. z udziałem ze strony Pol. Tow. Tatr. prezesa, P. St. Osieckiego, i zast. deleg., v-prezesa Oddziału Krakowskiego P. T. Tatr., p. dra Jana Nowickiego, omówiła zasady organizacyjne, programowe i finansowe, na podstawie których mogłoby nastąpić połączenie obu Towarzystw.

W listopadzie 1934 roku poza Komisją Porozumiewawczą P. T. K. i P. T. T. wyłonił się projekt porozumienia czterech Towarzystw: Polsk. Tow. Tatr., Polsk. Zw. Narciarskiego, Polsk. Zw. Kajakowego i Pol. Tow. Krajozn. i wspólnego wydawania czasopisma p. t. »Turysta w Polsce«. Szczegółowe sprawozdanie z przebiegu tej sprawy wraz z odnośnymi pismami znajduje się w aktach Zarządu Głównego P. T. K.

Na posiedzeniu u Pana Ministra Komunikacji w dn. 14.II.1935. z udziałem ze strony P. T. K. Prezesa, P. Marszałka Wł. Raczkiewicza i Viceprezesa P. Al. Patkowskiego, ze strony zaś Pol. Tow. Tatr. P. J. A. Szczepańskiego, oraz przedstawicieli: Polsk. Związku Narciarskiego i Polsk. Związku Kajakowego, Polskie Tow. Krajoznawcze przedstawiło swój punkt widzenia, że wydawnictwo tego typu, co »Turysta w Polsce«, winno być wydawane przez Wydział Turystyki Ministerstwa Komunikacji, jak to miało miejsce dotychczas w nieco innej formie.

Sprawy wydawnictwa »Turysty w Polsce« oraz aktualne kwestie, których wyrazem są rezolucje, zgłoszone na Zjazdu Delegatów P. T. K. i P. T. T. w maju r. b., były przedmiotem obrad Komisji Porozumiewawczej w dn. 16.III.35. i 11.IV.35.

Czynności bieżące Zarządu Głównego. Zarząd Główny informował członków o prowadzonych pracach bieżących za pośrednictwem komunikatów, ogłaszanych w biuletynie P. T. K. (»Wiadomości Krajoznawcze i Turystyczne«). W Nr. 6/7 (41/2) za m. czerwiec—lipiec 1934. podane zostały protokoły XXVIII. Zjazdu Delegatów w dn. 29.IV.34. i Nadzwyczajnego Zjazdu Delegatów w dn. 3.VI.34., w Nr. 10/11 (45/6) za m. październik—listopad 1934 i w Nr. 12 (47) za m. grudzień 1934 — sprawozdania z odbytych wizytacji Okręgów, Oddziałów, schronisk i muzeów P. T. K. przez P.P.: K. Kulwiecia, J. Kołodziejczyka, Wł. Gruszczyńskiego, W. Bera i dyr. biura L. Morawskiego.

Konferencja organizacyjno-programowa w dn. 27.I.35. Zarząd Główny w celu omówienia zagadnienia bliższego kontaktu Oddziałów i Okręgów z Zarządkiem Głównym zwołał do Warszawy w dniu

27.I.35. konferencję aktywnych działaczy P. T. K., przedstawionych przez członków Zarządu Głównego i Prezesów Okręgów P. T. K.

Dyskusja toczyła się nad referatami P. K. Kulwiecia o Okręgach i Komisjach Międzyoddziałowych P. T. K. i P. M. Radwana o Oddziałach, Kołach i Delegaturach P. T. K. i dała wiele cennych spostrzeżeń i rad, ważnych dla podniesienia aktywności turystyczno-krajoznawczej P. T. K.

Sprawozdanie Komisji Muzealnej.

W roku sprawozdawczym Komisja Muzealna Zarządu Głównego P. T. K. odbyła 6 posiedzeń i zdołała zrealizować niemal wszystkie zamierzenia. Przedewszystkiem, dzięki pomocy finansowej ze strony Wydziału Oświaty Pozaszkolnej Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, powołano do życia urząd dyrektora muzeów P. T. K., jako koniecznego łącznika między kustoszami i muzeami w terenie a Komisją Muzealną. Dyrektor muzeów działa z ramienia Komisji Muzealnej, która jest organem nadzorczym i doradczym zarazem. W czasie od I.IV do I.XI dyrektor jest zobowiązany do dwutygodniowej pracy każdego miesiąca w terenie. Sprawuje on kierownictwo zarówno naukowe, jak i administracyjne muzeów P. T. K., inwentaryzuje zbiory, przeprowadza lustracje muzeów, przedstawia sprawozdania ze stanu i potrzeb muzeów P. T. K. Komisji Muzealnej, wreszcie prowadzi osobiście jeden z działów muzealnych (w danym wypadku archeologiczny) we wszystkich muzeach P. T. K. Jak dotychczas, bezpośredni kontakt Komisji Muzealnej z terenem przy współpracy dyrektora muzeów P. T. K. ożywił działalność ośrodków pracy krajoznawczej, przyczynił się do rychłego załatwienia wielu palących spraw i usprawnił nietylko aparat administracyjny, lecz i naukowo-propagandowy, a tem samem muzea regionalne P. T. K. wkroczyły już na konieczną drogę modernizacji przy jednoczesnym pełnieniu funkcji społecznych.

Komisja Muzealna zwołała w maju 1934 r. I Zjazd Kustoszów Muzeów P. T. K., który dał dużo cennego materiału dyskusyjnego i doświadczalnego.

Następnie z ramienia Komisji Muzealnej wzięli udział w X Zjeździe (czerwiec z r.) w Wilnie Związku Muzeów w Polsce pp. prof. dr W. Antoniewicz, przewodniczący Komisji Muzealnej, i mgr W. Ber, dyrektor muzeów P. T. K. Po zakończeniu obrad na Sekcji Muzeów Regionalnych Związku Muzeów w Polsce, wybrano nowy Zarząd Sekcji z dotychczasowym przewodniczącym prof. dr W. Antoniewiczem na czele. Podczas obrad powyższych zjazdów rozpatrywano i uchwalono rezolucję, przyjmującą za obowiązkowy projekt sieci muzeów regionalnych w Polsce, opracowany z inicjatywy Komisji Muzealnej.

Wysiłki Komisji Muzealnej szły również w kierunku ustalenia typów mebli, najodpowiedniejszych do sal różnorodnych zbiorów, jakie są gromadzone w muzeach krajoznawczych. Rozważano nawet samą sprawę organizacji produkcji, gdyż może udałoby się dzięki temu uzyskać wydatniejszą obniżkę kosztów zakupu.

Prócz wzmożonej aktywności muzealnej Komisja objęła fachową opiekę nad zbiorami bibliotecznymi i fo-

tograficznymi. Utworzone w tym celu, 2 sekcje specjalne odbyły szereg posiedzeń i doprowadziły swe prace prawie do końca. Bliskie uruchomienie, w sensie handlowym, zbiorów fotograficznych przynieść może Towarzystwu znaczne dochody, a otwarcie racjonalnej czytelnicy w lokalu P. T. K. w Warszawie da możność korzystania specjalistom oraz szerszemu ogółowi z wielu cennych dzieł naukowych, będących w posiadaniu P. T. K. Również zamierzone całkowite zinventaryzowanie zbiorów muzealnych i fotograficznych pozwoli na zorientowanie się zainteresowanych w materiale bez potrzeby udawania się w teren.

Dalsze skuteczne usiłowania Komisji Muzealnej Zarządu Głównego P. T. K. zależą być w głównej mierze od finansowego poparcia ze strony Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Lustracje Muzeów P. T. K.

Dyrektor Muzeów P. T. K., p. mgr W. Ber, dokonał następujących objazdów w sprawach muzealnych:

Dn. 3 stycznia b. r. p. W. Ber omówił, podczas pobytu w Białymstoku, z p. wicewojewodą Michałowskim sprawy muzeum i Oddziału Kurpiowskiego P. T. K. w Nowogrodzie Ł.

Dn. 4, 5 i 6 stycznia b. r. zostały poświęcone na załatwianie w imieniu Komisji Muzealnej jeszcze nieuregulowanych praw własności do placu, budynków i zbiorów muzealnych w Nowogrodzie Ł.

P. A. Chętnik, kierownik muzeum kurpiowsko-nadnarwiańskiego P. T. K., wysunął szereg dezyderatów, które rozpatrzone na posiedzeniu Komisji Muzealnej.

Dn. 7 i 8 stycznia b. r. dyrektor muzeów P. T. K. omawiał możliwość zorganizowania Oddziałów P. T. K. i opieki nad muzeum kurpiowskim, wobec rozwiązania się Oddziału P. T. K. w Nowogrodzie Ł., z p. starostą Kulikowskim w Ostrołęce, oraz w Łomży z pp. prezydentem Janickim i wiceprezydentem Święcickim.

Dn. 9 stycznia b. r. został przeprowadzony w Siedlcach wywiad, co się stało ze zbiorami krajoznawczymi tamtejszego, nieistniejącego już Oddziału P. T. K. Okazało się, iż część zbiorów oddana była, jako depozyt, do gimnazjum im. B. Prusa, część do Muzeum Ziemi Podlaskiej im. Aslanowicza, a część dostała się w ręce prywatne. Rewindykację zbiorów odłożono do chwili możliwości zorganizowania się w Siedlcach Oddziału P. T. K.

Dn. 13 stycznia b. r. p. W. Ber uczestniczył w charakterze delegata P. T. K. w zebraniu wyborczym nowozałożonego Oddziału P. T. K. w Miechowie, na którym wygłosił odczyt o krajoznawstwie. Prezesem tamtejszego Oddziału P. T. K. został p. starosta Leopold Piątkowski. Kustoszem muzeum P. T. K. pozostał nadal p. Julian Piwowski, a spośród grona nauczycieli utworzono komitet przyjaciół muzeum miechowskiego.

Dn. 21 stycznia b. r. zwizytowano zbiory krajoznawcze w Jędrzejowie, mieszczące się w Państwowym Seminarjum Męskim, które ma ulec likwidacji i dlatego przeniesienie okazów z Jędrzejowa do Kielc, gdzie oddawna rozwiązał się Oddział P. T. K., staje się aktualnym.

Dn. 6 lutego b. r. dyrektor muzeów P. T. K. przeprowadził w Łomży dalsze rozmowy, dotyczące się muzeum kurpiowskiego w Nowogrodzie Ł., z p. wiceprezydentem Święcickim.

W dn. od 12 do 22 lutego b. r. została naukowo zinventaryzowana, na specjalnych kartkach, połowa zabytków archeologicznych muzeum Świętokrzyskiego w Kielcach. Poza tym okazały się, leżące dotychczas chaotycznie, opracowane wystawowo, dające chronologię i odpowiednie napisy objaśniające. Muzeum kieleckie P. T. K., jako ważny ośrodek kulturalny, wykazuje wielką żywotność dzięki swemu kierownikowi, p. S. Kowalczewskiemu, który, będąc nauczycielem, sam prowadzi liczne wycieczki, objaśnia i wygłasza odczyty propagandowo-popularyzacyjne.

On. 22 lutego b. r. zwizytowano muzeum P. T. K. w Radomiu, które, mając znaczne i cenne zbiory ornitologiczne, numizmatyczne, archeologiczne i sztuki, walczy o obszerniejszy lokal, gdyż posiada wszelkie warunki, by stać się poważnym muzeum reprezentacyjnym swego regionu. Dyrektor muzeów P. T. K. konferował w sprawie lokalu z p. starostą radomskim z wynikiem pozytywnym.

Dn. 12 i 13 marca zwizytowano muzea P. T. K. w Ostrowcu i Opatowie. Muzeum w Ostrowcu jest wzorowo prowadzone przez p. inż. M. Radwana i świecić może przykładem, jakimi placówkami winny być muzea regionalne. Dyrektor muzeów P. T. K. uzyskał od p. starosty w Opatowie subsydjum w wysokości 200 zł. na potrzeby muzeum ziemi opatowskiej.

W dn. 14 do 17 marca b. r. zwizytowano muzeum P. T. K. w Sandomierzu. Wymaga ono nowych mebli, gdyż zwłaszcza zabytki archeologiczne, stanowiące większość okazów w muzeum sandomierskim, niszczą wskutek zmian temperatury. Dyrektor muzeów P. T. K. opracował inwentarz kartkowy części działu prehistorycznego. Ogólny inwentarz został już dokładnie spisany przez kustosa p. A. Wilkońskiego w specjalnych książkach inwentarzowych, wydanych przez Komisję Muzealną Zarządu Gł. P. T. K. Muzeum sandomierskie ma dobre warunki do rozwoju dzięki posiadaniu własnego budynku, zamożności miejscowego Oddziału P. T. K. i dogodnemu turystycznemu położeniu Sandomierza, który ściąga mnogością ciekawych zabytków liczne rzesze zwiedzających. Dyrektor muzeów P. T. K. wziął udział w posiedzeniu Zarządu Sandomierskiego Oddziału P. T. K., który rozwija żywą działalność turystyczno-krajoznawczą i wydawniczą.

Dn. 16 kwietnia b. r. zwizytowano muzeum P. T. K. we Włocławku.

Dn. 27 kwietnia b. r. zostało zwizytowane muzeum ziemi kaliskiej w Kaliszu, które, będąc dziś pod zarządem miejskim, posiada prawie wyłącznie zbiory z depozytów P. T. K. Muzeum nie ma dotychczas prawidłowego inwentarza, bo to, co w tym zakresie istnieje, nie może zorientować w zbiorach nawet dorywczo. W najbliższej przyszłości dyrektor muzeów P. T. K. zajmie się naukowym opracowaniem zbiorów ze względu na konieczność chociażby ilościowego stwierdzenia majątku P. T. K.

Dn. 28 kwietnia b. r. p. W. Ber obejrzał w Łodzi modele mebli muzealnych, wyrobionych również na sprzedaż przez Miejskie Muzeum Etnograficzne (ul. Piotrkowska 104). Nad przydatnością ich dla muzeów krajoznawczych oraz ewentualnym zakupieniem obradować będzie Komisja Muzealna Zarządu Gł. P. T. K.

Sprawozdanie Komisji Wydawniczej.

Komisja Wydawnicza Rady Gł. P. T. K. działała w r. 1934 pod przewodnictwem do 1 września prof. dr W. Antoniewicza, od 1 września pod przewodnictwem prof. dr Juliana Krzyżanowskiego; wiceprzewodniczącym był p. Gustaw Wolff, sekretarzem — p. Janusz Miketta.

Komisja odbyła 5 posiedzeń.

Treścią prac Komisji były przedewszystkiem dwa wydawnictwa P. T. K.: »Słownik Geograficzny« i »Ziemia«.

W ciągu roku 1934-go Redakcja »Słownika Geograficznego« opracowywała materiały historyczne i statystyczne, odnoszące się do Pomorza, Prus Wschodnich i Pomorza Zachodniego. Przerobiono olbrzymi materiał, zawarty w monografiach powiatów pomorskich (dawne prace niemieckie), wyzyskano duży zasób materiału źródłowego (dla w. w. XVI—XVIII), opublikowanego w wydawnictwach Towarzystwa Naukowego w Toruniu (»Fontes« i inne), przeniesiono do kartoteki informacje historyczne, zawarte w pracach ks. Kujota, wreszcie sprawdzono brzmienie nazw na podstawie dyplomów średniowiecznych, opublikowanych przez Perlbacha i Woelky'ego. Jednocześnie przerobiono szereg tomów pruskiego »Gemeindelexiconu«, wynotowując i przenosząc do kartoteki informacje, odnoszące się do poszczególnych spisów jednodniowych. Zajęto się też sprawą opracowania informacji o zabytkach sztuki na Pomorzu. Po utworzeniu przez M. S. Wewn. nowych gmin zbiorowych na Pomorzu, Biuro Red. wykreśliło ich granice na mapach w wypadkach wątpliwych zwracano się do Urzędów Katastralnych, które nadesłały już odpowiednie uzupełnienia. Redakcja ukończyła nader żmudną pracę uporządkowania kartoteki miejscowości i ustalenia ostatecznie haseł głównych i przystąpiła do pisania poszczególnych artykułów, w takiej formie, że te po uzupełnieniu ich materiałami, które ma nadesłać Gł. U. S., i niektórymi innymi, będą już gotowe do druku. Skończono również porządkowanie kartoteki fizjograficznej. Co się tyczy miast i powiatów, to opracowaniem artykułów o miastach zajął się ks. dr Liedke ze swymi uczniami w Pelplinie; będą one ostatecznie przygotowane na październik 1935 r.; również rozpoczęto pracę nad artykułami o powiatach. Redakcja »Słownika« brała czynny udział w Międzynarodowym Kongresie Geografów, organizując własne stoisko oraz informując uczestników Kongresu o dotychczasowych pracach i programie »Słownika«. Zademonstrowano na specjalnie przygotowanych mapach zasięg terytorjalny »Słownika«, ogólną organizację i stan prac, granice nowych gmin na Pomorzu oraz specjalnie przygotowaną mapę osadnictwa pomorskiego w wiekach średnich, mającą się ukazać w reprodukcji w »Słowniku«. Ponadto przygotowano szereg broszur informacyjnych w języku polskim, francuskim i angielskim.

Komisja rozpatrywała i akceptowała budżet »Ziemi«, program prac redakcyjnych i ich realizowanie. »Ziemia« poświęciła i wydała w r. 1934 dwa numery specjalne: Nr. 7—8 poświęcony »Zjazdowi Polaków z Zagranicy«, Nr. 9 — »Międzynarodowemu Kongresowi Geograficznemu« (w dwóch językach: polskim i francuskim). Numer Zjazdowi Polaków z Zagranicy poświęcony zawierał bogatą treść w artykułach, omawiających piękno Polski

w jej typowych elementach, jak góry, pola, lasy, ziemie, regiony i t. p.; numer geograficzny był poświęcony geografii Warszawy i jej okolic.

Numery te wyszły w zwiększonym nakładzie: Nr. 7—8 w ilości 4500 egzemplarzy, Nr. 9 — 2000 egzemplarzy. 500 egzempl. Nr. 7—8 otrzymali uczestnicy Zjazdu Polaków z Zagranicy, 800 egzempl. Nr. 9 — członkowie Kongresu Geografów w Warszawie.

Wydawnictwo »Ziemi« korzystało z subwencji Funduszu Kultury Narodowej. Dzięki tej pomocy »Ziemia« utrzymała się na swym poziomie wydawniczym, a pod koniec sprawozdawczego roku zawarta umowa ze Związkiem Nauczycielstwa Polskiego na ryczałtową prenumeratę »Ziemi« przez członków Związku, co pozwoliło zwiększyć w r. 1935 nakład z dotychczasowych 1500 egz. do 3500 egzemplarzy.

Prócz spraw »Słownika« i »Ziemi« Komisja zastanawiała się nad uruchomieniem zaległej już bardzo sprawy wydania »Dziejów Krajoznawstwa Polskiego« i poczynione zabiegi, być może, pozwolą używnąć tę sprawę w r. 1935.

Przygotowano również sprawę wydania bibliografii krajoznawstwa polskiego w dwu rodzajach: katalogu wydawnictw handlowych, będących na rynku księgarskim, oraz całkowitej bibliografii miast i wsi, województw i powiatów Rzplitej Polskiej.

Sprawozdanie Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej.

W roku sprawozdawczym zasadnicze wytyczne programu pracy Komisji K. K. M. S. nie uległy zmianie. Jak w latach poprzednich, Prezydium Komisji i Koła Opiekunów utrzymywały łączność między Kółami Młodzieży a Władzami Szkolnymi i Instytutami Naukowymi Uniwersytetów, Ogniskami Nauczycielskimi i organizacjami społecznymi.

Dokładnej liczby Kół Młodzieży podać nie można, gdyż ewidencja ich jest utrudniona. Koła zgłaszają się, opiekunowie wypełniają deklarację. Potem nie nadsyłają sprawozdań ani dziesięciny, opiekunowie zmieniają miejsce pobytu i Koła zamierają.

W roku sprawozdawczym istniały Koła Opiekunów w Poznaniu, Lwowie, Krakowie, Warszawie, na Śląsku, w Bydgoszczy, Toruniu i Wilnie.

Prezydium Komisji i Koła Opiekunów łączyły się w swej pracy z Instytutami Naukowymi Uniwersytetów; i tak Koło Opiekunów w Poznaniu było w kontakcie z Instytutem Geograficznym Uniw. Poznańskiego, Koło Opiekunów w Krakowie — z Seminarjum Etnograficznym Studium Słowiańskiego i Instytutem Geograficznym Uniw. Jagiellońskiego, Koło Opiekunów w Wilnie — z Instytutem Etnologicznym Uniw. Stef. Batorego. W celach naukowo-wychowawczych łączyły się również Koła z Metodycznymi Ogniskami Geograficznymi. Koło Opiekunów w Krakowie jest ściśle związane z Ogniskiem Krakowskim. Dzięki życzliwości kierowniczkii Ogniska Krakowskiego, p. dr Niemcówny, odbywały się posiedzenia Koła Opiekunów łącznie z konferencjami rejonowymi Ogniska. Również Lwowskie Koło Opiekunów było w ścisłym kontakcie z Ogniskiem Metodycznym Geograficznym; kierowniczką tegoż Ogniska bierze żywy udział w pracach

Koła Opiekunów. Koło to utrzymuje też łączność z Zrzeszeniem Polskich Nauczycieli Geografii.

Komisja Kół Krajoznawczych współdziałała również i z Państwową Radą Ochrony Przyrody oraz z Ligą Ochrony Przyrody, dostarczając P. R. O. P. wiadomości o drzewach zabytkowych, zebrane przez Koła Młodzieży. P. R. O. P. używała Komisji eksponatów przy urządzaniu wystaw.

Ze strony Władz Szkolnych Komisja doznawała życzliwego poparcia. M. W. R. i O. P. udzieliło Komisji pomocy w kwocie 400 zł. na nagrody dla Kół Młodzieży, która umożliwiła kilku Kołom wysłanie swych członków na obóz w Szaflarach. Śląski Wydział Oświecenia Publicznego i Kuratorium Okręgów Szkolnych Poznańskiego i Lwowskiego wydały okólniki, polecające organizowanie Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej w szkołach średnich i powszechnych. Podkreślić też musimy bardzo życzliwe ustosunkowanie się do poczynania Komisji obu Rad Szkolnych w Krakowie: Miejskiej i Obwodowej.

Zarząd Główny P. T. Krajoznawczego udzielał Komisji pomocy finansowej. Świecił tu przykładem Prezes Towarzystwa, p. Marszałek Wł. Raczkiewicz, wspomagając nas z własnej szkatuły. Wydatnie, bo kwotą 200 zł. rocznie, wspomagał Oddział Warszawski, jak również, choć mniejszymi kwotami, Oddziały w Białymstoku, Chojnicach, Łodzi, Ostrowcu Kieleckim, Pionkach, Piotrkowie, Starachowicach, Włocławku.

Celem ułatwienia Kołom Młodzieży zbierania materiałów krajoznawczych, któreby miały równocześnie wartość naukową, Komisja wydała szereg kwestionariuszy. I tak opracowane przez prof. Kazimierza Moszyńskiego kwestionariusze w sprawie narzędzi muzycznych i baśni o mówiącej fujarce, przez p. Jadwigę Klimaszewską w sprawie świąt Bożego Narodzenia, przez p. Kazimierza Zawistowicz w sprawie Zielonych Świąt, przez prof. Fiszera ze Lwowa w sprawie roślin, przez Warszawskie Koło Opiekunów kw. do monografii dzielnic wielkiego miasta, przez prof. Mochnackiego w sprawie inwentaryzacji cech regionu.

Jako osobną odbitkę z »Orlego Lotu« Komisja wydała broszurę p. t. »Pierwszy Obóz Krajoznawczy w Sopotni Małej«, a dla celów informacyjno-propagandowych broszurę p. t. »Koła Krajoznawcze — historia — organizacja — pieśni« i ulótkę propagandową »Do nas!«.

Dla przygotowania przewodników-instruktorów Kół Młodzieży Komisja poparła inicjatywę pań Heleny Czapelskiej i Zofji Domaniewskiej, które zorganizowały i poprowadziły, nie szczędząc trudów i kosztów, obozy wakacyjne: p. Czapelska w Szaflarach, p. Domaniewska w Świrze. Obecnie Komisja organizuje obóz wakacyjny dla chłopców w Jurgowie, a dla dziewcząt organizuje p. Czapelska w Górach Świętokrzyskich.

Zjazd młodzieży w roku ubiegłym nie odbył się. Sprawiła to częściowo powódź, a ostatecznie wpłynęło to, że M. W. R. i O. P. nie udzieliło potrzebnych nauczycielstwu urlopów. Obecnie Koła przygotowują się do Zjazdu we Lwowie, który ma się odbyć w dniach od 15 do 19 czerwca. Organizacją Zjazdu zajmuje się Koło Opiekunów we Lwowie.

Krakowskie Koło Opiekunów podjęło myśl stworze-

nia nowej placówki krajoznawczej: »Szkolnego Muzeum Krajoznawczego«, w którym zostałyby zgromadzone prace młodzieży, wykonane w Kołach Krajoznawczych Młodzieży, następnie pomoce, jakich szkoła potrzebuje przy realizacji programów krajoznawstwa w szkole powszechnej i średniej.

Słabą stroną działalności Komisji jest »Orli Lot«, który nie wychodzi regularnie i jest za drogi. Przyczyną tego jest to, że nie jest on własnością P. T. Krajoznawczego. »O. L.« zamieszczał prace młodzieży, wykonane w Kołach lub Obozach, starając się przez to zachęcać młodzież do samodzielnej pracy krajoznawczej.

Prezydium Komisji stwierdza, że o ile na to pozwalają okoliczności, organizacja Kół Krajoznawczych rozwija się z wielką korzyścią dla nauki polskiej i dla wychowania młodzieży. Pomyślny rozwój jej zawdzięcza Komisja przedewszystkiem ofiarnej pracy opiekunów i pomocy czynników miarodajnych.

Sprawozdanie Komisji Turystycznej.

W roku sprawozdawczym Komisja Turystyczna pozostawała pod kierownictwem przewodniczącego p. gen. Stanisława Kwaśniewskiego, po jego zaś rezygnacji pod przewodnictwem wiceprzewodniczącego p. Józefa Błońskiego. Sekretarzem Komisji był p. Adam Wisłocki.

Komisja odbyła 5 posiedzeń, poświęconych omówieniu najważniejszych i najaktualniejszych zagadnień i spraw z dziedziny turystyki wogóle, w szczególności zaś spraw, dotyczących akcji turystycznej w Towarzystwie. Rozpatrywano i opracowano wnioski w sprawie działalności Zarządu Głównego i Oddziałów w zakresie organizacji schronisk wycieczkowych P. T. K., w sprawie akcji wycieczkowej Oddziałów, omówiono rolę Sekcji Turystyki Wodnej, Kolarskiej i Narciarskiej w Oddziałach, sprawę przygotowania i wydawania przewodników przez Oddziały, wreszcie sprawy, dotyczące znakowania szlaków turystycznych i wywieszania map dworcowych.

Mając na względzie potrzebę ożywienia ruchu wycieczkowego w Oddziałach Towarzystwa, Komisja opracowała memoriał do Pana Ministra Komunikacji o przyznaniu ulg kolejowych zbiorowym wycieczkom krajoznawczym, organizowanym przez Oddziały P. T. K.

W memoriale tym podkreślono rolę, jaką Towarzystwo odgrywa w akcji ruchu wycieczkowego wogóle, oraz wysunięto postulat, domagający się udzielania Towarzystwu zniżek dla wycieczek zbiorowych: od 5 do 10 osób w wysokości 33%, a ponad 10 osób w wysokości 50% od taryfy obecnej we wszystkich klasach.

Do korzystania z ulg dla wycieczek zbiorowych winni być uprawnieni czynni członkowie Towarzystwa przy wycieczkach, organizowanych przez Oddziały P. T. K. Ulgą wymieniona powinna być stosowana w dowolnych relacjach, pod warunkiem, że w wycieczce bierze udział co najmniej 6 osób uprawnionych.

Członkowie, biorący udział w wycieczce, winni posiadać przy sobie obowiązującą legitymację członkowską, zaopatrzoną w fotografię. Kierownik wycieczki otrzymywałby bilet zbiorowy, oraz bilety kontrolne dla uczestników.

Nadto podkreślono również i konieczność uproszczenia formalności przy uzyskiwaniu zniżek wycieczkowych.

POLSKIE TOWARZYSTWO KRAJOZNAWCZE — RADA GŁÓWNA

BILANS na dzień 31 grudnia 1934 roku

STAN CZYNNY		BILANS na dzień 31 grudnia 1934 roku		STAN BIERNY	
	Zł.	Zł.		Zł.	Zł.
P. K. O. RADY Nr. 4646	18.11		ODDZIAŁ WARSZAWSKI		794.27
P. K. O. „ZIEMI” Nr. 27441	324.14		NIEWYDATKOWANE SUBWENCJE:		
K. K. O. pow. Warszawskiego	4.272.85	4.615.10	Min. Komun. na schroniska	572.42	
PAPIERY WARTOŚCIOWE:			na mapy dworcowe	650.—	
6% Poż. Narod. nom. zł. 1.000.—		948.—	Min. W. R. i Ośw. Publ. na muzea	6.40	
			„ „ „ na Koła Kraj. Młodz.	400.—	1.628.82
DEŁUŻNICY:			WIERZYZYCIELE:		
Sekcja Turyst. Wodnej — z tyt. poż. Zarządu Gł.	500.—		K. K. O. pow. Warszaw. tyt. poż. dla Sekcji Wodnej	1.993.—	
„ (patrz Stan Bierny) — z tyt. poż. z K. K. O.	1.993.—		Oddz. Gdynia — suma do dyspozycji	4.500.—	
I. Urząd Skarbowy — zatrzymana suma na r-ek	1.489.—		p. Popławska — niepokryte wynagr. z lat ub.	618.—	
Oddz. w Włocławku	62.94	4.044.94	p. Lipski — za ramy do map	470.—	
admin. schroniska w Zakopanem			p. Koplewicz — za szyby do map	225.—	
			p. Świętoński — druk i pap. do map	75.—	
			Samopomoc Inwalidzka — za mapę Polski	165.—	
			inni	43.—	8.089.—
NIERUCHOMOŚCI:			SUMY PRZECHODNIE:		
dom wycieczkowy w Zakopanem		160.250.—	a) nieuregulowane należności od 31.XII.34 r.:		
			f. Dawidowicz i Kempinski — za papier na „Ziemię”	900.—	
			f. Wierzbicki — za klisze do „Ziemi”	162.—	
			f. Świętoński — za druk „Ziemi”	2.440.—	
			„ „ „ Bibl. „Ziemi”	2.255.—	
			„ „ „ „Wiad. Kraj.”	2.200.—	
			„ „ „ blankietów i kopert	42.—	
			„ „ „ projektu statutu	245.—	
			f. Wiener — za papier na „Wiad. Krajozn.”	103.50	
			honorarja autor. »Ziemi«	224.60	
			b) reszta z subw. z 1933 r., przen. na opł. z § 13 za 1935 r. od Oddz. Bydgoskiego	500.—	9.072.10
			KAPITAŁ OBROTOWY:		
			na 1.I.1934 r.	164.354.67	159.153.85
			niedobór za 1934 r.	5.200.82	
		178.738.04			178.738.04

SKARBNIK RADY GŁÓWNEJ:

(—) Wł. Gruszczyński

Komisja Rewizyjna: (—) M. Siwak, (—) H. Gąsiorowski, (—) P. Mystkowski, (—) F. Bednarczyk

V.-PREZES RADY GŁÓWNEJ:

(—) *Al. Patkowski*

Korzystajmy ze Schronisk P. T. Krajoznawczego

I. Schroniska w domach własnych

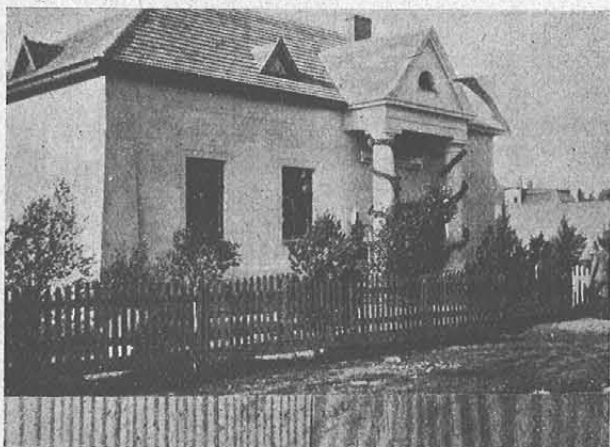
Schronisko w Zakopanem

Adres: Zakopane, ul. Chałubińskiego. Administracja Domu Wycieczkowego im. Ks. Stolarczyka.

Miejsz noclegowych 100.

W pokojach bieżąca zimna i gorąca woda.

Cena noclegu od 50 gr. do 2 zł. 50 gr.

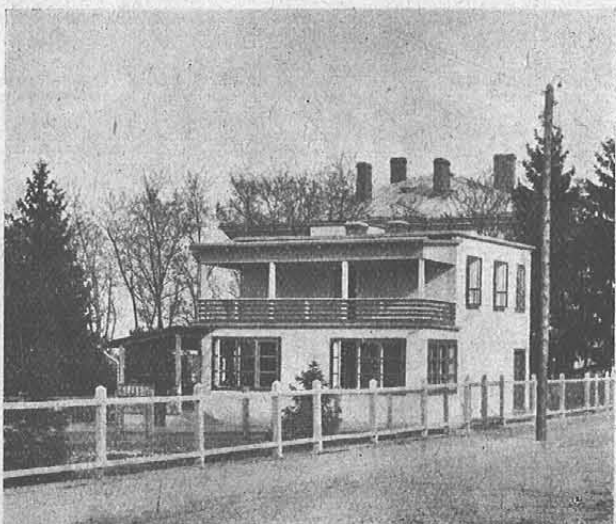

Schronisko w Pucku

Adres: Puck, ul. Nowa Nr. 2. Administracja Schroniska P. T. Krajoznawczego.

Miejsz noclegowych 60, na salach ogólnych.

Cena noclegu od 50 gr. do 1 zł.

Schronisko w Sandomierzu

Adres: Sandomierz, ul. im. St. Żeromskiego 6.

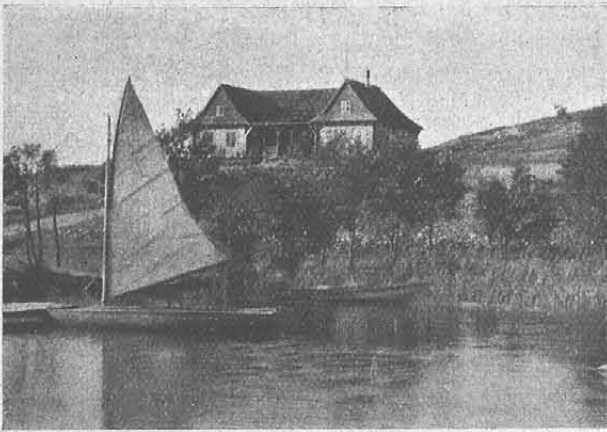
Korespondencję kierować: Sandomierz — ul. Browarna 5, Pietraszewski Józef.

Miejsz noclegowych 38, w tem 4 pokoje dwuosobowe.

Łazienka, 2 garaże samochodowe.

Cena noclegu od 50 gr. do 3 zł.

Wanna 1 zł. 50 gr., postój w garażu 1 zł. 50 gr.

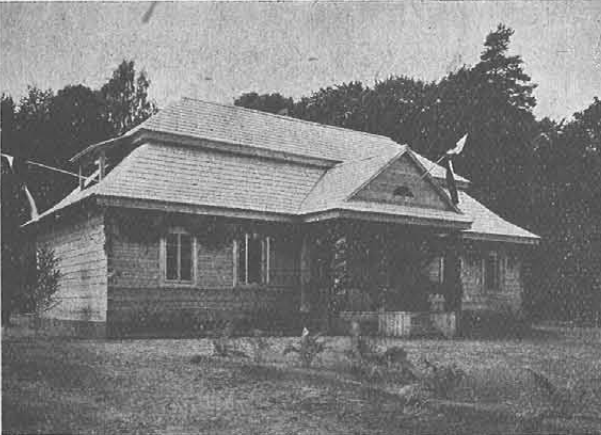
Schronisko nad Wigrami

Adres: poczta Suwałki, gm. Huta. Administracja Schroniska P. T. Krajozn. nad Wigrami. Stacja Suwałki, skąd do Schroniska 12 klm.

Schronisko pod opieką Oddziału P. T. Krajoznawczego w Suwałkach, ul. Kościuszki 69.

Miejsc noclegowych 60, w salach ogólnych i w oddzielnych pokojach.

Cena noclegu od 25 gr. do 1 zł.

Schronisko nad Świtezią

Adres: poczta Nowogródek. Administracja Schroniska P. T. Krajoznawczego nad Świtezią. Stacja Nowogródek, skąd do Schroniska 18 klm.

Schronisko pod opieką Oddziału P. T. Krajoznawczego w Nowogródku — Urząd Wojewódzki.

Miejsc noclegowych 35, w salach ogólnych i w oddzielnych pokojach.

Cena noclegu od 50 gr. do 2 zł.

Schronisko nad jeziorem Lednickim

Adres: poczta Dziekanowice, pow. Gniezno. Administracja Schroniska P. T. Kr. na jeziorze Lednickim. Stacja kol. Lednogóra, skąd do Schroniska 3 klm. Schronisko pod opieką Oddziału P. T. K. w Gnieźnie, ul. Chrobrego 5 — Firma B. Kasprówicz.

Miejsc noclegowych 30, w salach ogólnych.

Schronisko w Toruniu

Adres: Toruń, ul. Legionów 24. Administracja Schroniska P. T. K. na ręce p. Rękosiewicza.

Schronisko pod opieką Oddziału P. T. Krajoznawczego w Toruniu.

Miejsc noclegowych 65, w salach ogólnych i w oddzielnych pokojach.

Cena noclegu od 60 gr. do 1 zł. 50 gr.

II. Schroniska w lokalach wynajętych

Schronisko w Ojcowie

Adres: Ojców, woj. Kieleckiego. Administracja Schroniska P. T. K. Krajoznawczego w willi »Reduta«.
Schronisko pod opieką Oddziału P. T. K. Krajoznawczego w Krakowie, ul. Grodzka 64.

Miejsc noclegowych 70, w salach ogólnych i w oddzielnych pokojach.

Cena noclegu od 50 gr. do 1 zł. 60 gr.

SCHRONISKO W BYDGOSZCZY.

Adres: Bydgoszcz, Nowy Rynek 1/II. Administracja Schroniska P. T. K. w Bydgoszczy.

Miejsc noclegowych 70.

Cena noclegu od 30 gr. do 1 zł. 50 gr.

Schronisko pod opieką Oddziału P. T. K. w Bydgoszczy, ul. Libelta 5.

SCHRONISKO W GRUDZIĄDZU.

Adres: Grudziądz, ul. Forteczna 29, na nazwisko kasztelana szkoły, p. T. Zielińskiego.

Miejsc noclegowych 28.

Cena noclegu 50 gr.

Schronisko pod opieką Oddziału P. T. K. w Grudziądzu, ul. Ks. Kujota 48. Ks. Dr. Łęga.

SCHRONISKO W KOSTOPOLU.

Adres: Schronisko P. T. K. w Kostopolu, ul. 11 Listopada 34.

Miejsc noclegowych 10.

Cena noclegu od 50 gr. do 1 zł.

Członkowie P. T. K. bezpłatnie.

Schronisko pod opieką Oddziału P. T. K. w Kostopolu, ul. 11 Listopada 34.

SCHRONISKO W ŚW. KATARZYNIE.

Adres: Administracja Schroniska P. T. Krajoznawczego w św. Katarzynie, poczta Bodzentyn.

Miejsc noclegowych 100.

Schronisko pod opieką Oddziału P. T. K. w Kielcach, ul. Leonarda 14.

SCHRONISKO W WARSZAWIE.

Adres: Zarząd Oddziału P. T. K. w Warszawie, ul. Nowy Świat 19.

Miejsc noclegowych 20.

Cena noclegu od 1 zł. do 1 zł. 50 gr.

Schronisko czynne od 15 czerwca do 10 września.

SCHRONISKO W WĄCHOCKU.

Adres: Wąchock, woj. Kieleckie. Klasztor — Ks. Edw. Chrzanowski.

Miejsc noclegowych 24.

Cena noclegu 50 gr.

Schronisko pod opieką Oddziału P. T. K. w Starachowicach — Sztolnia Nr. 112.

Wszystkie Schroniska zaopatrzone są: w łóżka z materacami sprężynowymi, pościel i bieliznę.

Członkowie P. T. K. i młodzież szkolna korzystają z ulg w Schroniskach do 50%.

Uwagi i spostrzeżenia o Schroniskach kierować należy pod adresem Zarządu Głównego P. T. Krajoznawczego — Warszawa, ul. Nowy Świat 19 m. 3.

POLSKIE TOWARZYSTWO KRAJOZNAWCZE — RADA GŁÓWNA

Obroty i r-k „Zysków i Strat” za 1934 rok

Nazwa rachunku i treść	Obroty w r. 1934		R-k Zysków i Strat za rok 1934	
	Dochody	Wydatki	Zyski	Straty
<i>Stan gotówki na 1.I.1934 r.:</i>				
P. K. O. — Rada Główna	1.023.24			
P. K. O. — »Ziemia«	3.606.40			
K. K. O. — pow. Warszawski	1.077.35			
Oddział Warszawski P. T. K.	2.865.28			
<i>Oplaty z § 13 statutu:</i>				
przenies. opl. z roku ubiegłego	1.400.—			
wpłynęło w r. 1934	7.400.58			
	8.800.58			
przenies. opl. na lata następne	500.—			
przenies. opłaty na »Wiad. Kraj. i Tur.«	300.—	800.—	8.000.58	
<i>Różne dochody:</i>				
za kupony i procenty	119.24			
za legitymacje kolejowe (reszta)	42.80			
	162.04		162.04	
<i>Oplaty na rzecz Okręgów:</i>				
przek. Okręgom część opl. z § 13 statutu		568.—		568.—
<i>Koszty administracyjne:</i>				
½ pensji kierown. biura 2.100.—, ¼ pensji maszyn. 2.025.—, buchalt. 585.—, goniec 600.—, świadc. 375.—	5.685.—			
wyjazdy służbowe i tramwaje	450.85			
lokal i telef. 900.—, materj. piśm. 436.62, porto 477.47, drobne 467.34	2.281.43			
część kosztów przeprowadzki i remontu nowego lokalu	1.200.—			
zwrot różnych wydatków	20.40	9.617.28		9.596.88
<i>Różne wydatki ogólne:</i>				
koszty podróz. czł. Rady Gł. na posiedzenia i wizytacje	765.55			
przyjęć. deleg. zjazdu 114.73, of. na powodz. i Mac. w Gdańsku 125.—	269.73			
druk statutu 245.—, składka do Zw. Pol. Tow. Tur. za r. 1933 — 250.—	495.—			
	1.530.28	1.530.28		
mniej zarezerw. 31.XII. r. ub. opl. na Zw. P. T. Tur.	250.—			1.280.28
<i>»Wiadomości Krajozn. i Tur.«:</i>				
druk, papier i porto	5.624.10	5.624.10		
mniej zarezerw. 31.XII. r. ub. na nieuregul. r-ki	1.042.45			
	4.581.65			
otrzym. opl. od Oddz.	2.561.45			
przenies. część subw. M. W. R. i O. P. na wydawnictwa	2.000.—			
	4.561.45	4.561.45		20.20
<i>Biblioteka:</i>				
pensja bibliotekarki	600.—			
uporządk. 40.—, karty katal. 9.40	49.40	649.40		649.40
<i>»Ziemia«:</i>				
druk 10.682.—*), papier 4.144.80, klisze 1.735.54	16.562.34			
honor. 2.032.50, pensje 2.711.—, porto i inne 2.429.01	7.172.51			
	23.734.85	23.734.85		
*) mniej zarezerw. nieur. r-ki za druk z r. ub.	4.195.—			
koszty za r. 1934	19.539.85			
przen. niewydatk. część subw. z Fund. Kult. Nar. z r. ub.	3.606.40			
wpłynęło w r. 1934:				
za prenumeratę	7.330.35			
za wydaw. »Ziemia«	102.62			
zwrot za honor., wysyłkę i inne	251.80			
subw. z Fund. Kult. Nar.	7.000.—	14.684.77		
dochody za r. 1934	18.291.17	14.684.77		1.248.68
<i>Administracja Domu Wycieczkowego w Zakopanem:</i>				
za noclegi 4.086.55, zwrot za opał 55.90	4.142.45			
subw. z Min. Komunikacji	1.000.—			
przen. część subw. z Min. Komunikacji na Schronisko	1.835.58	6.978.03		
remont 1.135.70, inwentarz 434.27 i 288.42	1.858.39			
wynagr. i świadczenia 2.282.73, pod., asek. i t. p. 2.448.36	4.731.09			
przejazdy 133.45, sprawa z p. Staszłową 252.40, porto 2.70	385.55	6.978.03		
z zaległ. wynagr. p. Popławskiej — przekaz.	300.—			
przen. na wierzyc.	618.—			
spis niedob. r. ub.	52.75	970.75		
Do przeniesienia	42.379.54	50.472.69	8.162.62	13.363.44

Nazwa rachunku i treść	Obroty w r. 1934		R-k Zysków i Strat za rok 1934	
	Dochody	Wydatki	Zyski	Straty
Z przeniesienia	42.379.54	50.472.69	8.162.62	13.363.44
<i>Schroniska:</i>				
subw. Min. Kom. na Schronisko nad Świtezia	1.000.—			
subw. Min. Kom. na Schronisko w Toruniu	500.—			
subw. Min. Kom. na schroniska	5.000.—	6.500.—		
	6.500.—			
przekaz. Oddz. w Toruniu	1.500.—			
przekaz. Oddz. w Suwałkach	800.—			
przekaz. Oddz. w Suwałkach	992.—			
przekaz. Oddz. w Sandomierzu	800.—			
przen. na r-k Adm. Schr. w Zakopanem na koszty remontu	1.835.58	5.927.58	5.927.58	
niewydatk. część subw. (patrz stan biern. bil.)	572.42			
<i>Muzea:</i>				
niewydatk. z r. ub. część subw. Min. W. R. i Ośw. Publ.	455.—			
subw. od Min. W. R. i Ośw. Publ.	500.—	512.—		
na książki muzealne	12.—	512.—		
	967.—			
wynagr. jen. kustosa za październik	200.—			
wizyt. muzeów przez kustosa	362.60			
pensja kustosa w Kielcach I.VII.34—1.II.35 r.	350.—			
oprawa tablic muzealnych	48.—	960.60	960.60	
niewydatk. część subw. na 31.XII.34 r. (patrz stan bierny bilansu)	6.40			
<i>Mapy dworcowe:</i>				
niewydatk. subw. Min. Kom. z roku ubiegł.	1.000.—	700.—		
subw. Min. Komunikacji	700.—			
	1.700.—			
wydane na szyby, mapy i papier	1.050.—	1.050.—		
niewydatk. część subw. (patrz stan bierny bilansu)	650.—			
<i>Przezroczarnia:</i>				
niewydatk. subw. Min. W. R. i Ośw. Publ. z roku ubiegł.	1.000.—	1.000.—		
przekazano Oddz. Warszawskiemu				
<i>Znakowanie Szlaków:</i>				
subw. Min. Komunikacji		500.—	500.—	
przekazano Oddz. Wołyńskiemu w Łucku				
<i>Komisja Kół Krajozn. Młodzieży:</i>				
subw. od Min. W. R. i Ośw. Publ.	500.—	500.—	100.—	
przekazano na koszty Zjazdu w Krakowie	100.—			
niewydatk. część subw. na 31.XII.34 r. (p. stan bierny bil.)	400.—			
<i>Wydawnictwa:</i>				
subw. Min. W. R. i Ośw. Publ.		4.000.—		
przekaz. Oddz. Warszawskiemu na »Przew. po Warszawie«	2.000.—		4.000.—	
przen. na pokr. części kosztów wydaw. (»Wiad. Kraj. i Tur.«)	2.000.—			
<i>Papiery Wartościowe:</i>				
zakup. 6% Poż. Nar. nom. zł. 1.000.—			948.—	
<i>Dłużnicy:</i>				
stan na 1.I.34 r.	3.000.—			
zadłużono się	7.930.75	10.930.75	7.930.75	
spłacono		6.885.81	6.885.81	
stan na 31.XII.34 r.		4.044.94		
<i>Wierzyciele:</i>				
stan na 1.I.34 r.	2.428.—			
otrzymano	6.068.—	8.496.—	6.068.—	
spłacono		407.—	407.—	
stan na 31.XII.34 r.		8.089.—		
<i>Sumy przechodnie (patrz stan bierny bilansu)</i>		9.072.10		
<i>Kapitał obrotowy — niedobór (strata) za 1934 r.</i>			5.200.82	
<i>Stan gotówki na dzień 31.XII.34 r.:</i>				
Oddział Warszawski (zadłużenie)		794.27		
P. K. O. — Rada Główna	18.11			
P. K. O. — »Ziemia«	324.14			
K. K. O. — pow. Warszawski	4.272.85		4.615.10	
	77.911.72	77.911.72	13.363.44	13.363.44

SKARBNIK RADY GŁÓWNEJ:

(—) Wł. Gruszczyński

V.-PREZES RADY GŁÓWNEJ P. T. K.

(—) Al. Patkowski

SPRAWOZDANIE FINANSOWE

Biura Redakcyjnego »Słownika Geograficznego« Państwa Polskiego za rok 1934.

Przychód	Zł.	gr.	Rozchód	Zł.	gr.
Pozostałość z roku 1933:			1. Place redakcyjne	15.634	74
a) Kasa zł. 25,36			2. Koszty administracyjne	2.927	90
b) P. K. O. „ 37,31	62	67	3. Koszty redakcyjne	250	—
1. Subwencja	27.843	55	4. Koszty kancelaryjne	878	84
2. Inne dochody (% w P. K. O.)	1	30	5. Wyjazdy redakcyjne	6.669	68
			6. Pomoce naukowe	129	80
			7. Fundusz Redaktora	757	65
			Pozostałość na rok 1935:	27.248	61
			a) Kasa zł. 638,74		
			b) P. K. O. „ 20,17	658	91
	27.907	52		27.907	52

Stan majątku na 31.XII.1934 r.

Kasa	zł. 638,74
P. K. O.	„ 20,17
Ruchomości biurowe (depozyt F. K. N.)	„ 5.839,40
razem	zł. 6.498,31

Redaktor Naczelny (—) *prof. dr. St. Arnold.*

Skarbnik Rady Gł. P. T. K. (—) *W. Gruszczyński.*

Komisja Rewizyjna Rady Głównej P. T. K.:

(—) *M. Siwak,* (—) *H. Gąsiorowski,*

(—) *P. Mystkowski,* (—) *F. Bednarczyk.*

Sprawozdanie z czynności Okręgu Pomorskiego.

Prezydium Zarządu Okręgu Pomorskiego stanowili: K. Kulwiec — przewodniczący (Toruń), ks. Wł. Łęga — v-przewodniczący (Grudziądz), maj. M. Leśniewski — sekretarz (Toruń), A. Radymiński — skarbnik (Brodnica).

Skutkiem śmierci ś. p. m-ra M. Leśniewskiego i rozwiązania się Oddziału w Brodnicy, miejsce sekretarza objął dr G. Chmarzyński, skarbnika — F. Rękosiewicz.

Prezydium odbyło 7 posiedzeń w Toruniu oraz zorganizowało dwa zebrania ogólne delegatów Oddziałów z terenu okręgowego: dn. 15 kwietnia w Gdyni-Orłowie przy udziale 17 osób, reprezentujących 9 Oddziałów, dn. 18 listopada w Bydgoszczy przy udziale 20 osób, reprezentujących 9 Oddziałów.

Pozatem dn. 8 lutego zorganizowano w Instytucie Bałtyckim konferencję przedstawicieli władz wojewódzkich i miejskich oraz przedstawicieli instytucji społecznych dla rozważenia stanu turystyki i krajoznawstwa na Pomorzu i najważniejszych dróg, zmierzających do ich podniesienia.

Szczegółowe protokoły zarówno z narad zjazdowych w Gdyni i Bydgoszczy, jak i z konferencji toruńskiej, rozesłano wszystkim uczestnikom tych obrad oraz złożono Zarządowi Głównemu P. T. K. w Warszawie.

Jeden z członków Prezydium Okręgowego pozostawał w stałym kontakcie z refer. turyst. województwa pomorskiego i brał udział w 9 posiedzeniach Rady Głównej P. T. K. w Warszawie.

Dokonano wizytacji Oddziałów w Chełmnie, Bydgoszczy, Kościerzynie, Kartuzach, Gdyni (2-kronie), Pelplinie, Szamotułach, oraz odbyto lustrację schroniska w Pucku.

Podjęto starania w kierunku założenia nowego Oddziału w Wejherowie oraz współdziałano z założycielami Oddziału w Gdańsku.

Przesłano konserwatorowi listę kandydatów na członków-korespondentów, czuwających na terenie Pomorza nad zabytkami historycznymi, oraz poczyniono zabiegi

o przywrócenie stanowiska wojewódzkiego konserwatora z siedzibą w Toruniu.

Opracowano, na propozycję Rady Głównej, projekt nowego Regulaminu dla organizacji okręgowej P. T. K.

Zebrano drogą ankiety informacje o stanie muzealnictwa na Pomorzu oraz wykaz obiektów przyrodniczych, historycznych, stanowiących najwybitniejszy materiał krajoznawczy dla opracowywanych szlaków turystycznych na Pomorzu.

Dokonano skutecznej reorganizacji nieczynnego od dłuższego czasu Oddziału Morskiego, przenosząc siedzibę jego Zarządu do Gdyni.

Pozyskano dla Prezydium Okręgowego stałe miejsce w Radzie Zrzeszeń Naukowych, Artystycznych i Kulturalnych Pomorza.

Drogą korespondencji spraw bieżących załatwiono 274 (w r. 1933 — 88).

Ogólna suma wydatków wyniosła w roku sprawozdawczym 889 zł. 83 gr. Złożyły się na nią:

Organizacja Zjazdów	zł. 177.30
Wyjazdy na posiedzenia Rady Głównej	
w Warszawie	„ 261.75
Wizytacje Oddziałów	„ 248.40
Administracja i wydatki kancelaryjne	„ 149.88
Splata długu z r. 1933	„ 52.50

Razem zł. 889.83

Na pokrycie wydatków tych zostały się wpłaty:

Z Oddziałów:

Tuchola	zł. 25.—
Grudziądz	„ 178.—
Brodnica	„ 105.—
Kartuzy	„ 60.—
Chełmża	„ 25.—
Toruń	„ 290.—
Inne Oddziały (za pośrednictwem Rady Głównej)	„ 200.—

Razem zł. 883.—

Niedobór na 1 stycznia 1935 r. wynosił: 6 zł. 83 gr.

Sprawozdanie z działalności Oddziałów P. T. K.

Na 96 zarejestrowanych w 1934 roku Oddziałów, wpłynęło sprawozdań 48, pomimo kilkakrotnych napomnień. Ogólne zatem sprawozdanie nie może dać całkowitego obrazu działalności Towarzystwa, dotyczyć będzie bowiem tylko 50% Oddziałów.

W wymienionych 48 Oddziałach było w 1934 r. 4.990 członków (w 1933 r. te same Oddziały posiadały 7.478 członków. Ubyło zatem 2.488 członków).

Obecnie P. T. K. posiada domy własne w ilości 9-ciu: w Nowogrodzie Łomżyńskim (17.616 zł.), w Nowogrodku n./jeziorem Świteż (szacunek nie podany przez Oddział, suma 21.900 zł. wzięta z zeszłego roku); w Pucku, administrowany przez Oddział Poznański (25.000 zł. — szacunek z polisy asekuracyjnej); w Sandomierzu (dwa domy: murowany i drewniany, oraz drewniany garaż samochodowy: 47.174,40 zł. — szacunek w/g wykazu hipotecznego); n./jeziorem Wigry, administrowany przez Oddział w Suwałkach (29.750 zł. — szacunek z polisy asekuracyjnej); w Toruniu (50.000 zł.); w Warszawie (18.971,18 zł. — przystań kajakowa na gruncie dzierżawionym); we Włocławku (250.941,16 zł. — szacunek z bilansu); w Zakopanem (160.250 zł. — szacunek z bilansu), administrowany przez b. Radę Główną.

Wartość nieruchomości P. T. K. wynosi zatem 671.602,74 zł.

W roku 1934 wydane zostały 2 przewodniki, jedna mapa, jeden miesięcznik, jedna bibliografia, jedno wydawnictwo informacyjne, 2 wydawnictwa propagandowe w ilości 14.000 egz. Pięć Oddziałów wydało pocztówki krajoznawcze. 29 Oddziałów zorganizowało 135 odczytów, na których było słuchaczy 15.691. 12 Oddziałów zorganizowało 65 imprez towarzyskich z frekwencją 5.802 osób. 13 Oddziałów zorganizowało na swoim terenie propagandę P. T. K. wśród miejscowego społeczeństwa w formie uzyskiwania zniżek na kolejkach, statkach, w hotelach, restauracjach, kinach, u miejscowych lekarzy, kupców i t. d. 20 Oddziałów reklamowało P. T. K. czy to w formie artykułów w prasie miejscowej, czy przez rozsyłanie ulotek, wywieszanie plakatów i tablic, czy w odczytach publicznych, komunikatach radiowych, czy wreszcie w wyjazdach w teren.

14 Oddziałów nadesłało sprawozdania z działalności muzeów. Muzea te posiadają ogółem 26.219 eksponatów (Opatów nie podał ilości eksponatów), wartości 77.383 zł. W roku sprawozdawczym przybyło 1732 nowych eksponatów. W 12 muzeach frekwencja zwiedzających wyniosła 15.844 osoby.

27 Oddziałów nadesłało sprawozdania z posiadanych bibliotek. W bibliotekach tych znajduje się ogółem 15.430

dzieł, z których 430 przybyło w roku sprawozdawczym. Wartość zbiorów bibliotecznych wynosi 35.655 zł. 69 gr. (3 Oddziały nie nadesłały szacunku).

Zbiory fotograficzne istnieją w 26 Oddziałach. Prócz zdjęć fotograficznych znajdują się w tych zbiorach przeźroczka i filmy krajoznawcze. W zbiorach fotograficznych P. T. K. znajduje się 21.186 klisz fotograficznych (przybyło w roku sprawozdawczym 430 sztuk), 20.282 przeźroczki, 7 filmów. Wartość ogólna wymienionych zbiorów wynosi w przybliżeniu 20.733 zł. 45 gr. (6 Oddziałów nie podało szacunku).

Z 15 Oddziałów nadeszły sprawozdania dotyczące zabytków, z których to Oddziałów 11 zajmowało się zabytkami kultury, 8 natomiast zabytkami przyrody. 7 Oddziałów szerzy kult regionalną ludzi zasłużonych przez organizowanie uroczystości jubileuszowych, opiekę nad grobami, fundowanie pomników i t. p. 4 Oddziały propagują obrzędy, pieśni i stroje ludowe przez urządzenie wieczorów regionalnych, z występami zespołów z poszczególnych regionów, przez opiekę nad zanikającym strojem ludowym, zbieranie oryginalnych pieśni ludowych i t. d. 4 Oddziały urządziły w roku sprawozdawczym konkursy, obesłane naogół bardzo dobrze. Nagrody były bądź pieniężne, bądź w formie cennych przedmiotów. 4 Oddziały urządziły u siebie wystawy. Na dwóch wystawach frekwencja zwiedzających wyniosła 4.476 osób.

Nadesłane zostały sprawozdania z 14 schronisk. W 12 schroniskach frekwencja wyniosła 200 cudzoziemców, 4.869 dorosłych i 9.335 młodzieży szkolnej. 10 Oddziałów podało szacunek inwentarza schronisk, który wyniósł 25.037 zł. Opłaty w schroniskach wahały się od 30 groszy do 1.60 zł. za noc.

35 Oddziałów nadesłało sprawozdania z ruchu wycieczkowego. 32 Oddziały zorganizowały 345 wycieczek, na których frekwencja wyniosła 10.073 osoby. 27 Oddziałów przyjęło 278 wyc., frekwencja wyniosła 16.345 osób.

14 Oddziałów posiadało poradnie krajoznawcze, które udzielały zainteresowanym informacji, związanych z ruchem turystycznym wewnętrznym.

8 Oddziałów zorganizowało kursy dla przewodników, które ukończyło 297 osób.

8 Oddziałów wytyczyło nowe szlaki turystyczne na swoich terenach na przestrzeni 413 klm. (dwa Oddziały nie nadesłały długości wytyczonych przez siebie szlaków).

4 Oddziały posiadały Koła Turystyki Wodnej. Ilość członków 193. Odbyto 1246 wycieczek, ilość kilometrów na wodzie przebytych 37.906. Frekwencja na wycieczkach 3.380 osób.

4 Oddziały posiadały Koła Narciarskie z ilością 95 członków. Odbyto 14 wycieczek, na których frekwencja wyniosła 99 osób.

Komunikat do Oddziałów i Członków Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego

Zawiadamiamy, że Komisja Wydawnicza Zarządu Głównego P. T. K. przystąpiła do pracy nad wydaniem katalogu przewodników i literatury krajoznawczej.

Zwracamy się zatem do Oddziałów i Członków P.T.K. z gorącym apelem o łaskawe udzielenie nam informacji o pracach tego typu, przede wszystkim lokalnych, które powinny być zamieszczone w katalogu, oraz o nadsyłanie

egzemplarzy tych prac pod adresem Oddziału Warszawskiego — Warszawa, Nowy Świat 19. Jednocześnie zaznaczamy, że zgromadzone w ten sposób książki staną się własnością biblioteki P. T. K., wzbogacając jej zbiory. Dla łatwiejszej orjentacji przedstawiamy projekt treści wydawnictwa: katalog obejmie wszystkie przewodniki, monografie i opisy krajoznawcze (z uwzględnieniem prac

w ocych językach), znajdujące się w sprzedaży księgarskiej, lub nadające się do takiej sprzedaży, a znajdujące się poza handlem (np. w Towarzystwach Naukowych, Turystycznych i t. p.). Katalog dzielić się będzie na część systematyczną i część alfabetyczną, przyczem za podstawę układu systematycznego przyjmuje się następujący schemat: 1) przewodniki, monografie i opisy krajoznawcze ogólne po Polsce, 2) po dzielnicach, 3) po województwach, 4) po regionach geograficznych, 5) po miastach i mniejszych miejscowościach, jak również po częściach miast, budowach zabytkowych, zbiorach i t. p., 6) specjalne: geograficzne, geologiczne, botaniczne, zoologiczne, historyczne i historii sztuki, archeologiczne, go-

spodarcze, turystyczne (dla sportu pieszego, wóz-
drożujących koleją, autem i t. d.) i inne. N
dla podawnictwie pragnęlibyśmy podać, w miarę moż-
w wyd-
ści, lokalne, drukowane rozkłady jazdy autobusów oraz
wykazy hoteli i schronisk. W uzupełnieniu katalogu prze-
widywa-
ny jest wykaz map i planów w wyborze, odpow-
wiadają-
cy systematycznemu układowi pracy. Ponieważ
daje się odczuwać poważny brak takiego informatora,
wobec sta-
le wzmagającego się ruchu turystycznego i kra-
joznaw-
czego, pragniemy wydać katalog jeszcze w bie-
żącym se-
zonie wycieczkowym. Zależałoby nam zatem
bardzo na rychłej odpowiedzi, o którą niniejszem pro-
simy.

KRONIKA: OKRĘGI P. T. K.

Na I Zjeździe Wojewódzkim Krajoznawczym w Białymstoku, który się odbył 20 stycznia 1935 r., powołany został Okręg, obejmujący Oddziały P. T. K. w Białymstoku, Grodnie, Augustowie, Bielsku Podl., Suwałkach i Wołkowysku.

Zarząd Okręgu zajął się powołaniem do życia Oddziałów we wszystkich miastach powiatowych wojewódz-

twa i w tym celu upoważnił następujące osoby: pp. S. Zacharewicza - Świeckiego w Łomży, J. Dobkowskiego w Ostrołęce, T. Szellera w Grajewie, K. Warchołowskiego w Ostrowi Maz., sekretarza Skwarko w Sokółce i dyr. Ewertynskiego w Wysokiem Maz. do prac organizacyjnych.

ODDZIAŁY P. T. K.

Białystok. Przy Oddziale powstała Sekcja Miłośników Fotografii, licząca 8 członków. »Celem Sekcji jest uprawianie i popieranie fotografii, jako wiedzy, umiejętności i sztuki, oraz rozpowszechnianie i popularyzowanie jej, ze szczególnem uwzględnieniem krajoznawstwa«.

Ostatnio w Oddziale znany krajoznawcom-wodniakom p. Adam Wisłocki wygłosił odczyt na temat »Turystyka wodna«.

Brasław. Wobec zbliżającego się sezonu turystycznego i obozowego na terenie Brasławszczyzny, Zarząd P. T. K. Oddział w Brasławiu podjął inicjatywę zorganizowania w dniach 29 i 30 czerwca 1935 r. wielkiej imprezy letniej w Brasławiu.

Po porozumieniu się z p. płk. Gilewiczem, dyrektorem C. I. W. F. w Warszawie, oraz Zarządem miejscowym Ligi M. i K., ustalono okazały program imprezy, ponieważ łączy on uroczystości dorocznego »Święta Morza« z odsłonięciem pomnika Marszałka Piłsudskiego i otwarciem obozu letniego C. I. W. F. w Brasławiu.

Impreza ta ma na celu szczególnie godne uczczenie momentu odsłonięcia pomnika naszego Wodza Narodu, ofiarowywanego społeczeństwu brasławskiemu przez C. I. W. F.

Zarząd P. T. K., podając powyższe do wiadomości ogółu, apeluje do wszystkich Zarządów P. T. K. i biur podróży, aby łaskawie wsparły podjętą inicjatywę P.T.K. w Brasławiu, organizując wycieczki indywidualne i zbiorowe z kraju na wspomniane uroczystości o znaczeniu historycznym dla społeczeństwa brasławskiego.

Bydgoszcz. Założona z inicjatywy Oddziału przy Kole Pracowników Oświatowych w Bydgoszczy — Sekcja Krajoznawcza, urządziła z początkiem marca r. b. specjalny »Kurs przewodników dla wycieczek krajoznawczych po Bydgoszczy i okolicy«.

Wykłady, prowadzone przez specjalistów, zapewniają wysoki poziom naukowy kursu.

Kraków. W m. lipcu Oddział zorganizuje obóz krajoznawczy na Wileńszczyźnie ze zwiedzeniem ziemi Nowogródzkiej. Informacyj udziela Zarząd Oddziału.

Z dniem 15 kwietnia r. b. zostało otwarte schronisko P. T. K. w Ojcowie, w nowym lokalu, w willi »Pod Kazimierzem«, w ogrodzie zakładowym. Centralne położenie schroniska ułatwia znacznie zwiedzanie Ojcowa.

Ceny w schronisku b. niskie. Nocleg dla członków z pościelą zł. 1.10, dla gości zł. 1.50. Obiad zł. 1.20.

Łuck. W ciągu r. b. Oddział przejawiał b. żywą działalność. Poza szeregiem zebrzań władz Oddziału i Sekcyj urządzone były odczyty, wycieczki, zorganizowano propagandową defiladę narciarską, bieg narciarski o mistrzostwo m. Łucka, kilka bezpłatnych kursów jazdy na nartach.

Największym dziełem Oddziału w okresie sprawozdawczym było ukończenie budowy skoczni narciarskiej, której roboty zostały przyjęte komisyjnie 14 marca r. b. Koszt budowy wyniósł zł. 6.674.76.

Nadmienić tu wypada, że jest to dopiero druga większa skocznia na terenie Wołynia poza Krzemieńcem. Inwestycja ta zapewni i umożliwi w przyszłości odpowiedni rozwój narciarstwa.

Na zakończenie należy wspomnieć jeszcze, że Oddział wysłał szereg eksponatów na Wystawę Propagandową o Wołyniu, organizowaną w W-wie, i na Wystawę Objaźdową po woj. Poznańskim i Pomorskim, propagującą Kresy Wschodnie, zorganizowaną przez »Straż Przednią« w Poznaniu.

Poznań. Dnia 6 kwietnia r. b. odbyło się Walne Zebranie Oddziału w lokalu Targów Poznańskich. Zebraniu przewodniczył p. St. Moskalewski. Ze złożonego sprawozdania wynikało, że Oddział w r. ub. liczył 147 członków, urządził 47 wycieczek z udziałem 2614 uczestni-

...i odczytów dla 1300 osób, prowadzono bibliotekę, w Pucku, z którego korzystało 629 osób. Po przyjęciu sprawozdań, poprzedzonych żywym dyskusją, dokonano wyboru władz Oddziału. Do Zarządu weszli: jako prezes — St. Moskalewski, p. prof. Kilariski — wiceprezes, p. insp. Kisielewicz — skarbnik i sekretarz, pp. dr Smoluchowski, mgr Jabłkowski, mec. Hoppowa, inż. Dąbrowski i prof. Sonnenwend — jako członkowie. Do Komisji Rewizyjnej wybrano pp. Kozickiego, Stróżyńskiego i Zaplackiego.

Szamotały. Oddział organizuje wycieczki oraz odczyty i pokazy filmowe. Ostatnio odbyły się pokazy filmowe, przedstawiające Francję, oraz odczyty, wygłoszone przez prof. A. Hanyżę («Szamotały na Białkow-nicy»), p. Fr. Jaskowiaka («Polskie Lotnictwo Cywilne» i «Polskie Podróże Morskie»).

Tuchola. Odbyło się niedawno doroczne Walne Zgromadzenie Oddziału. Przewodniczył zebraniu p. Edw. Fabisiak. Oddział rozwijał w ub. b. intensywną działalność w kierunku naukowym i propagandowym. Z ważniejszych momentów podkreślić należy: badania etnograficzne, opieka nad zabytkami i ożywiona działalność muzeum regionalnego Borów Tucholskich, współpraca z różnymi instytucjami naukowymi (jak Tow. Naukowym w Toruniu, Instytutem Bałtyckim, Urzędem Konserwatorskim, Muzeum Pomorskim i Wielkopolskim), współwspółpraca z komitetem dla uczczenia zasług Bartłomieja Nowodworskiego w Tucholi, z Pomorskim Tow. Po-

pierania Przemysłu Ludowego w Toruniu, z Zrzeszeniem Regionalnem Kaszubów, przyjmowanie wycieczek i turystów, udostępnienie zbiorów muzeum licznym szkołom i towarzystwom z bliższej i dalszej okolicy, praca nad monografią Borów Tucholskich, zbieranie fotografii krajoznawczych i uzupełnianie biblioteczki regionalnej.

Wykopaliska prehistoryczne z ostatniego roku pochodzą ze Słupów, M. Mędromierza, Żalna, Bysławka, Minikowa i Zdrójów. Przeprowadzono dalsze badania kurhanów w Słupach, gdzie również stwierdzono groby podkloszowe.

Zorganizowano imprezę krajoznawczą p. t. «Zapis Mestwina». Sztukę regionalną zamierza Zarząd także i w przyszłości popierać.

Po udzieleniu Zarządowi absolutorjum, w dyskusji poruszono sprawę muzeum i turystyki.

Ze względu na to, że Dyrekcja Seminarjum ofiarowała P. T. K. na cele muzeum bezpłatnie obszerne pomieszczenie w gmachu seminarjum, wybrano komisję celem ułożenia warunków oddania Seminarjum eksponatów muzeum w depozyt.

W skład Komisji Muzealnej wchodzi pp. starosta Hryniewski, mec. Piskozub, Fabisiak, Dobbek i Szynkiewicz.

Dokonano wyboru nowego Zarządu, do którego weszli pp.: prof. Szynkiewicz — prezes (ponownie), burm. Saganowski — wiceprezes (ponownie), Dobbek — sekretarz, J. Latzke — skarbnik (ponownie). Komisję Rewizyjną tworzą pp.: Maćkowski, Sommer i Kamiński.

KALENDARZYK WYCIECZEK.

Oddział P. T. K. w Warszawie

WYCIECZKI.

- 12.V.35. Wycieczka w krainę młodości Henryka Sienkiewicza — do Woli Okrzejskiej, Burca, Steżycy i Ryk. Wyjazd 11 maja (w sobotę). Powrót 12 maja około godz. 22.30. Zbiórka 11 maja o godz. 13.30 na Dw. Głównym (od ul. Chmielnej) przy kiosku z kwiatami. Koszt wycieczki dla członków P. T. K. zł. 16.50, dla gości zł. 18.—. Prowadzi p. Marja Grujanka.
- 12.V.35. «Potęga zbiorowego działania» — Domy na wybrzeżu Wisły — Zw. Nauczycielstwa Polskiego i Zw. Pracowników Kolejowych. Zbiórka o godz. 10 przy ul. Czerwonego Krzyża 20. Koszt dla członków P.T.K. 30 gr., dla gości 50 gr. Prow. p. Czesław Maćkowiak.
- 19.V.35. «Park Paderewskiego w wiosennej szacie». Zbiórka o godz. 11 przy I bramie Parku od strony Mostu Poniatowskiego. Koszt dla członków 30 gr. dla gości 50 gr. Prowadzi p. Stanisław Schönfeld.
- 19.V.35. Radjostacja Raszyńska (w Łazach), Nadarzyn (kościół empirowy), lasy Łochowskie i Leśnej Podkowy. Zwiedzania radjostacji nie będzie. Prowadzi p. Stanisław Gabryszewski. Koszt z przejazdami autobusem i kolejką elektryczną dla członków 3 zł., dla gości zł. 3. 50.
- 26.V.35. «Królestwo kaktusów». Wycieczka do kaktusiarni im. Fuchsa na Pelcowiznie. A czy wiecie, że kaktusy przynoszą szczęście? Zbiórka o godz. 10.30 rano na krańcowym przystanku linii tramwajowej »21« na Pelcowiznie. Prowadzi p. Jadwiga Kamińska. Koszt dla członków 30 gr., dla gości 50 gr. Miłośnicy kwiatów będą mogli zwiedzić poza kaktusiarnią oddalone od niej o 1 km. zakłady ogrodnicze

p. Piotra Zadrozno w Żeraniu. Miłośnicy »majówek« przejdą do położonej w pobliżu osady Gaj, gdzie spędzą resztę dnia. Powrót tramwajem »21«.

26.V.35. Wawrzyszew, osiedle Łączności w Babicach (Boernerowo) i Radjostacja Transatlantycka. Koszt dla członków 50 gr., dla gości 75 gr.

29 i 30.V.35. Do chaty Żeromskiego w Nałęczowie i wieży arjańskiej w Wojciechowie. Wyjazd 29 maja około godz. 19-ej. Powrót 30 maja około godz. 23-ej. Koszt w przybliżeniu zł. 20. Dokładne dane po 15 maja r. b.

30.V.35. «Piękno wnętrza pałacu Łazienkowskiego». Prowadzi p. Helena Marcin. Koszt 50 gr., dla gości 75 gr., łącznie z wstępem do pałacu. Zbiórka przed pałacem Łazienkowskim o godz. 10.30.

30.V.35. «Od stolicy do stolicy» — do Czerska, Otwocka i Karzewa. Prowadzi p. Stefan Kielan. Dokładne dane po 15 maja r. b.

2.VI.35. Zakłady ogrodnicze p. Hosera w Żbikowie. Prowadzi p. Jadwiga Kamińska. Dokładne dane po 15 maja r. b.

WYCIECZKA WAKACYJNA.

15—30.VI.35. «Najpiękniejszym szlakiem Polski». Trasa prowadzi: Kraków, Sucha, Babia Góra, Orawa, Zakopane, Spisz, Pieniny (łódziami po Dunajcu), Szczawnica, Beskid Sadecki, Stary Sącz i Sandomierz — koleją, statkiem, łódziami i pieszo. Powrót z Sandomierza statkiem.

Wszystkie przejazdy i udział w wycieczce (bez niższych kolejowych) dla członków zł. 42.50, dla gości zł. 50. Na noclegi i utrzymanie należy przeznaczyć 80—85 zł. Wycieczkę poprowadzi p. Wacław N. Szczepkowski.

Prenumerata wynosi rocznie zł. 3, którą należy wnosić do
Ceny ogłoszeń wynoszą: za 1/1 str. — 150 zł., za 1/2 str. — 80 zł., za

Redaktor: **Stanisław Gabryszewski,**

Wydawca: **Polskie**

Druk. J. Świętoński i S-ka. Warszawa, Kopernika

Centralna Biblioteka PTTK
im. Kazimierza Kulwiecia
w Warszawie

II-218p
nr. 1-5.
1935r.